

A Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság
Bf.II.15/2023/6. szám

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2023. évi szeptember hó 22. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az emberölés bűntette miatt **Terhelt1** ellen indult büntetőügyben a Pécsi Törvényszék 7.B.86/2022/15. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

A vádlott cselekményét a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott emberölés bűntettének minősíti.

A próbaidő tartamát 1 (egy) évre enyhíti.

A szabadságvesztést – végrehajtásának elrendelése esetén – börtönben rendeli végrehajtani azzal, hogy abból a vádlott *legkorábban* a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a vádlottat a másodfokú eljárásban felmerült 19.200 (tizenkilencezer-kettőszáz) forint bünygyi költség megfizetésére az állam részére.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Pécsi Törvényszék a 2022. december 20-án kelt 7.B.86/2022/15. számú ítéletével Terhelt1 vádlottat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdésében meghatározott és a (4) bekezdés szerint minősülő emberölés vétsége miatt hat hónap szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását három év próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztést – elrendelése esetén – fogházban rendelte végrehajtani, illetve megállapította, hogy abból a vádlott a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Kötelezte 50.000 forint büntügyi költség megfizetésére, míg a fennmaradó 345.853 forint vonatkozásában úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli.
- [2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség eltérő minősítés, a cselekmény váddal egyező – a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott emberölés büntetteként történő – értékelése végett, illetve súlyosbításért, a szabadságvesztés és a próbaidő hosszabb tartamú meghatározása céljából jelentett be fellebbezést.
- [3] A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség az átiratában, illetve a nyilvános ülésen jelenlévő képviselője útján az ügyészség fellebbezését változatlan tartalommal fenntartotta, míg felszólalásában a védő az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.
- [4] A másodfokú bíróság a jogorvoslattal megtámadott határozatot a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) 590. § (1) és (2) bekezdései alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül, oly módon, hogy vizsgálta a tényállás megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását. Ezt meghaladóan – a Be. 590. § (7) bekezdése szerint – hivatalból döntött az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben.
- [5] A felülbírálat során a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság tényállását a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontjában írt okból részben megalapozatlannak találta, mert az a vádlott elmeállapotának, szellemi leépülésének a beszámítási képességére gyakorolt hatását illetően hiányos. Ezen túlmenően a megállapított tényállásban helyet kaptak olyan következtetések is, melyeknek a cselekmény jogi értékeléséhez kapcsolódó érvelés körében lett volna helye. Ezért a másodfokú bíróság – figyelemmel a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjára – a tényállást az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:
- [6] A vádlott a cselekmény elkövetésekor enyhe fokú, majd az elsőfokú bíróság által fogyanatosított bizonyítási eljárás során már közepes-súlyos fokú szellemi leépülésben szenvedett. A központi idegrendszer károsodása és a koponyaműtét utáni állapota a cselekmény elkövetésekor enyhe fokban korlátozta a magatartása következményeinek felismerésében, illetve abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.
- [7] A tényállás [11] bekezdésének 5. és 6. sorában írt utolsó tagmondatot, illetve a [13] bekezdés első mondatának utolsó tagmondatát a másodfokú bíróság mellőzte. Ennek megfelelően kikerült a tényállásból az, hogy a *vádlottban nem tudatosult, hogy ebbe a helyzetbe a fia belehalhat*, valamint az, hogy a *vádlott számára reális lehetőségként tűnt az, hogy a 7-12 C körüli hőmérsékletben a kihűlés nyomán bekövetkező halálos eredmény elmaradhat*.
- [8] Az ekként kiegészített, illetve helyesbített tényállás most már mentes a Be. 592. § (1) és (2) bekezdéseiben felsorolt teljes vagy részleges megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól; az hiánytalan és teljeskörűen felderített, miközben nem tartalmaz az ügyiratok tartalmával ellentétes, vagy téves ténybeli következtetésen alapuló megállapítást sem.

[9]

II.

- [10] Határozatának indokolásában az elsőfokú bíróság mellőzte a bizonyítékok részletes elemzését, mert abból indult ki, hogy a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát elfogadta. Ennek azonban éppen az ellenkezője történt, ugyanis az előkészítő ülésen a vádlott – a Be. 502. § (5) bekezdése szerint feltett kérdésre – úgy nyilatkozott, hogy a bűncselekmény elkövetését nem ismeri el.
- [11] Ennek megfelelően az ügyet nem is lehetett előkészítő ülésen elintézni, az elsőfokú bíróság – a vádiratban feltüntetett tanúk kihallgatásával, illetve az igazságügyi szakértők meghallgatásával – a bizonyítási eljárást az általános szabályok szerint folytatta le.
- [12] A Be. 562. § (4) bekezdése értelmében az ügydöntő határozat indokolásából mellőzhető a bizonyítékok mérlegelése, ha a bíróság elfogadta a bűnösséget beismerő nyilatkozatot és erre alapítva állapítja meg a vádlott büntetőjogi felelősségét. Ilyenkor az ítélet indokolása a Be. 561. § (3) bekezdés a)-c) és e) pontjaiban meghatározott részekből, valamint a bűnösség beismerésére, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadására, illetve az alkalmazott jogszabályokra való utalásból állhat. Mellőzhető továbbá a bizonyítékok megjelölése akkor is, ha az ügydöntő határozat ellen az ügyészség, a vádlott, illetve a védő nem jelentett be fellebbezést, vagy ha a bejelentett fellebbezés kizárólag a büntetésre, illetve az intézkedésre vonatkozó rendelkezés ellen irányul [*Be. 562. § (1) és (2) bekezdés*].
- [13] Más esetekben azonban a fellebbezéssel érintett bűncselekmény tekintetében az ügydöntő határozat indokolásának elmaradhatatlan része a bizonyítékok mérlegelése, annak előadása, hogy a bíróság a tényállás megállapításánál milyen bizonyítékokat fogadott vagy vetett el. Ennek elmulasztása – a Be. 609. § (2) bekezdés d) pontjának megfigyelhetetlensége – eljárási szabálysértés, mely akkor valósul meg, ha a bűnösség megállapítása tekintetében az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének nem, vagy csak részben tett eleget.
- [14] A jelen ügyben a vádlott a bűnösségét ugyan vitatta, de a cselekmény – vádirati tényállással egyező – elkövetését elismerte. Így a hozzá intézett kérdések megválaszolásakor szót ejtett a súlyosan ittas állapotban földre került sértett magatehetetlenségéről, kiszolgáltatott helyzetéről, a kihűlt helyiségben uralkodó alacsony hőmérsékletről, valamint arról, hogy a szomszédjától kért segítség visszautasítását követően további próbálkozásokat már nem tett, és a paplannal betakart fiát napokig az ágy mellett hagyta.
- [15] Ezek a részletek a helyszíni szemlén rögzített adatokkal, az Országos Meteorológiai Szolgálat megkeresésre adott tájékoztatásával, a kihallgatott tanúk vallomásaival, illetve az igazságügyi orvosszakértői véleménnyel maradéktalanul összhangban álltak, így az egyező tartalmú bizonyítási eszközökre való utalással az ügydöntő határozat indokolásának Be. 561. § (3) bekezdés d) pontja szerinti részét pótolni lehetett. Az elsőfokú bíróság mulasztása – figyelemmel a rendelkezésre álló bizonyítékok gyakorlatilag azonos tartalmára – nem volt olyan súlyú, hogy az lényeges hatást gyakorolt volna az eljárás lefolytatására, ezért az ügydöntő határozat Be. 609. § (1) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezésének szükségessége nem merült fel.
- [16] Egyebekben az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi előírások megtartásával folytatta le, így anélkül, hogy a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértést vétett volna. Ezért az ügy érdemi felülbírálatának nem volt akadálya.

- [17] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást mindössze a vádlott személyi körülményeire vonatkozóan kellett kiegészíteni, miután az nem tért ki a központi idegrendszer kóros elváltozásának következményeire. Mellőzte továbbá a másodfokú bíróság a tényállásból a történeti eseményeken kívül eső, a vádlott tudatát és gondolkodását jellemző – tartalmilag már a jogkövetkeztetés körébe tartozó – következtetések szerepeltetését és azokat az elsőfokú bíróság jogi érvelésének tekintette.
- [18] Az így kiegészített és helyesbített tényállás – figyelemmel a Be. 593. § (3) bekezdésében foglaltakra – irányadó volt a másodfokú eljárásban.

- [19] **III.**
- [20] Az irányadó tényállásból az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére.
- [21] Ugyanakkor a cselekményének a minősítése nem felel meg a büntető anyagi jogszabályoknak.
- [22] Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a halálos eredménnyel járó mulasztást – figyelemmel a vádlott és a sértett között fennálló egyensági hozzátartozói kapcsolatra – nem a segítségnyújtás elmulasztásának súlyosabban minősülő eseteként értékelte, hanem azt az emberölés törvényi tényállásának feleltette meg (*EBH 2010.2115. számú és BH 2012.185. számú eseti döntések*).
- [23] A vádlott halálos eredményhez való viszonyulásának az elemzése azonban téves dogmatikai megközelítésben, az egyes fogalmi elemek ellentmondásos alkalmazásával és értelmezésével történt meg. Határozatának [21] bekezdésében az elsőfokú bíróság a következmények tekintetében fennálló érzelmi hozzáállást tudatos gondatlansággként (*luxuria*) írta körül, úgy tehát, mintha a vádlottnak az lett volna felróható, hogy könnyelműen bízott az általa felismert eredmény elmaradásában. Ezzel szemben a cselekmény jogi minősítéséhez kapcsolódóan – határozatának [22] bekezdésében – már a gondatlanság enyhébb alakzatára, a hanyagságra (*negligentia*) utalt, mely szerint a vádlott azért nem látta előre a cselekménye lehetséges következményeit, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta.
- [24] Valójában mindkét – egymással is összeegyeztethetetlen – álláspont téves.
- [25] A következményekhez való akarat, érzelmi viszonyulás vizsgálatokor több körülmény – elvont gondolkodást igénylő – mérlegelése szükséges. Meg kell válaszolni, hogy az elkövető előre látta-e a magatartásának következményeit, ha igen, az a tudatában vágyott, közömbös vagy érzelmileg nemkívánatos színezetben jelent-e meg, illetve – mindezek hiányában – azt, hogy a tőle elvárható körültekintés mellett egyáltalán fel kellett volna ismernie cselekményének lehetséges eredményét.
- [26] A jelen ügyben a beszámítási képességében enyhe fokban korlátozott vádlott tisztában volt azzal, hogy a fűtetlen helyiségben a sértett magatehetetlen állapotban került a szigeteletlen padlózatra, ahonnan önerőből már nem volt képes az ágyára visszakapaszkodni, felállni. Tudta azt is, hogy a helyzetet kizárólag külső segítséggel, más személy közreműködésével oldhatja csak meg, kizárólag úgy, ahogyan azt korábban, számos alkalommal megtette: valamelyik szomszédjának az értesítésével és áthívásával. A vádlott ennek megfelelően – a történések reális értékeléséhez igazodóan – járt el, amikor egyik szomszédjához fordulva külső segítséget kért, ám annak sikertelensége után a további próbálkozással felhagyott.

- [27] Mindez azt jelentette, hogy a sértettet a sorsára hagyta. Kitette a kihülés veszélyének, illetve – legszélesebb értelemben – annak, hogy napokig ellátatlanul, szükségleteinek kielégítése nélkül a földön fekvé maradv mely hosszantartó állapot az életfunkciók fenntartásával nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen. Ilyen körülmények között fel kellett ismernie, hogy a tőle függetlenül elindult folyamat – beavatkozásának hiányában – a sértett halálához vezethet, mely ellen nem tett semmit.
- [28] A vádlott és a sértett idegenektől elzárkózva, magányosan élt. Lakókörnyezetük elhanyagoltsága és szegényessége miatt látogatókat nem fogadtak, velük a település lakosai kapcsolatot sem tartottak, ezért a vádlott nem is számíthatott arra, hogy bármikor váratlan látogatója érkezhets. Így a halálos eredmény elmaradását érintően legfeljebb a pusztá véletlenben bizakodhatott, olyan külső beavatkozásban, melynek semmilyen ténybeli alapja nem volt. Ez pedig – a következetes ítélkezési gyakorlat szerint – nem más, mint a lehetséges következményekbe való belenyugvás.
- [29] A Btk. 7. § II. fordulatának értelmében a szándékosság enyhébb formája állapítható meg, ha az elkövető a cselekményének a következményeibe belenyugszik, azok iránt közömbösséget mutat. Ez történt a jelen ügyben is, ekként a vádlottat a halálos eredmény tekintetében eshetőleges szándék terhelte.
- [30] Ez okból a cselekménye helyesen a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott emberölés büntetnének minősül.
- [31] Következésképpen az ennek megállapítását célzó ügyészégi fellebbezés megalapozott volt.

- [32] **IV.**
- [33] A cselekmény minősítésének megváltoztatása indokoltá tette a büntetőjogi jogkövetkezményeket meghatározó tényezők ismételt áttekintését.
- [34] A vádlottal szemben alkalmazható büntetési tételkeret öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, melynek – a Btk. 80. § (2) bekezdése szerinti – középértéke tíz év.
- [35] Súlyosító körülmény – ahogyan arra az elsőfokú bíróság helytállóan utalt – nem merült fel.
- [36] A cselekmény elkövetésekor a vádlott enyhe fokú szellemi leépülésben szenvedett, mely a beszámítási képességét enyhe fokban korlátozta, azonban később az egészségi állapota tovább romlott, szellemi leépülése közepes-súlyos fokúvá vált. Ez jelentős súlyú enyhítő körülmény, éppúgy, mint a vádlott előrehaladott, idős életkora és a büntetlen előélete, illetve a szándék eshetőleges volta.
- [37] A vádlott javára jelentkező enyhítő körülmények száma és együttes nyomatéka a büntetési tétel alsó határánál enyhébb büntetés kiszabását indokolja. Ez történhet a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjának alapulvételevel, mely legkevesebb kétévi szabadságvesztés alkalmazását teszi lehetővé, vagy – a vádlott beszámítási képességének korlátozottsága folytán – a Btk. 17. § (2) bekezdése alapján, a büntetés korlátlan enyhítésével, mely azt jelenti, hogy bármely büntetési nem legkisebb mértéke kiszabható [Btk. 82. § (5) bekezdés].
- [38] A másodfokú bíróság ez utóbbit alkalmazta és így tekintette a hat hónap tartamú szabadságvesztést kiszabottnak. [Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság tévesen utalt a Btk. 17. § (2) bekezdésére, miután a saját minősítéséhez képest a büntetési tétel alsó határánál enyhébb büntetést valójában a Btk. 82. § (2) bekezdés d) pontjában írt rendelkezés alkalmazásával szabta ki.]

- [39] A szabadságvesztés felfüggesztésének a próbaideje is eltúlzottan hosszú, mivel a hetvenhetedik életévét betöltött, előrehaladott szellemi leépülésben szenvedő vádlott esetében újabb bűncselekmény elkövetésétől nem kell tartani. Ezért annak tartamát a másodfokú bíróság – a Btk. 85. § (2) bekezdésében meghatározott keretek között – egy évre enyhítette, mivel a Btk. 79. §-ában megfogalmazott célok így is elérhetők.
- [40] A szabadságvesztés tartamának és a felfüggesztés próbaidejének a súlyosbítására irányuló jogorvoslati kérelem tehát eredménytelennek bizonyult.
- [41] A szabadságvesztést – végrehajtása esetén – a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja alapján börtönben kell végrehajtani, annak megállapítása mellett, hogy abból a vádlott helyesen *legkorábban* a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.
- [42] Ennyiben – a cselekmény minősítését, a felfüggesztés próbaidejét és a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát érintően – a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg az egyéb törvényesek rendelkezéseket a Be. 605. § (1) bekezdésében írtak szerint helybenhagyta.
- [43] A másodfokú eljárásban felmerült bünygyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés a Be. 613. § (1) bekezdésén alapul.

P é c s, 2023. szeptember 22.

Dr. Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr. Túri Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Hudvágner András s.k. bíró

A Pécsi Törvényszék 7.B.86/2022/15. számú ítélete a Pécsi Ítéltábla Bf.II.15/2023/6. számú ítélete folytán – az abban írt változtatásokkal – a 2023. évi szeptember hó 22. napján jogerőre emelkedett.

Dr. Krémer László s.k.
a tanács elnöke